

Tijdens de lockdown bleven kunstenaars en amateurkunstengroepen niet bij de pakken zitten. Er werden massaal acties opgezet: van #dansinuwkot over virtual choirs en onlinerepetities tot digitale expo's en talloze webinars. Lockdown linedance, zorgbrieven schrijven, literaire mondmaskers maken, songswapsessies en collectieve zangarrangementen, organisaties en lokale groepen vonden zichzelf in ijtempo opnieuw uit. De (amateur)kunstensector deed waar hij goed in is: creatieve oplossingen zoeken.

CORONACREATIVITEIT ?

CHECK !

Tim Van der Donck, Pichak Theater

Toneelschrijver en huisregisseur van het amateurgezelschap Pichak Theater in Niel

“ACTEURS WERDEN CREATIEF OP EEN MANIER DIE IK NOG NOOIT GEZIEN HAD”

Pichak Theater was bezig met de laatste repetities voor een nieuw toneelstuk toen de lockdown het gezelschap tot stilstand bracht. Maar bloed kruipt waar het niet gaan kan. Tim Van der Donck perste drie scenario's uit zijn pen die het gezelschap, elk vanuit zijn eigen kot, opnam. Ze deden zo een nieuw publiek, het Netflixdieet kotsbeu, wekelijks uitkijken naar de ouderwetse charme van het luisterspel.

“Toen de lockdown begon, wisten we dat we lange tijd niet meer zouden kunnen samenkomen. De mens heeft dat in zich, creatieve oplossingen verzinnen voor iets wat hij niet mag doen. Ik ging op zoek naar wat we nog wél samen konden doen, iets nieuws dat we samen konden maken. We heb-

ben dus de oude traditie van luisterspelen nieuw leven in geblazen.

Elke week moesten we één aflevering opnemen, monteren en klaarmaken tegen de volgende zondag. Ik schreef de teksten in twee dagen. Via videochat overliepen we die samen, daarna spraken we ze apart in. We gebruikten geluidsbibliotheken of probeerden met huis-, tuinen en keukenmiddelen achtergrondgeluiden te maken. Dan moesten we ervoor zorgen dat het leek alsof we het in groep hadden gemaakt. Je denkt: 'ach, monteren, dat is wat aaneenplakken'. Maar ineens zit je in een wereld van geluidsniveaus, demping en *noise reduction*. We hebben veel geleerd op korte tijd.

Ik heb corona bewust proberen te vermijden als thema, maar het is er toch ingeslopen. Niet via mondkapjes, wel via noedels (*lacht*). Een van de verhalen ging over een supermarkt die plots veel deegwaren moest bestellen omdat iedereen was begonnen te hamsteren, en die opgelicht werd door een leverancier die de boel belazerde door glasnoedels te leveren.

De luisterspelen bleken een mooie aanvulling op het traditionele theater te zijn. Wij zijn een amateurgezelschap uit

een kleine gemeente, we hebben een wat ouder publiek. Met de digitale luisterspelen spraken we plots een ander publiek aan. De reactie is ook intenser. Als gezelschap hebben we normaal twee voorstellingen per jaar. De *buzz* is heel kort, pas een maand voor de voorstelling beginnen mensen ernaar te vragen. Nu was die aandacht constant. 'Wanneer komt de volgende aflevering?'

Tijdens corona hebben verschillende gezelschappen me gevraagd hoe je zo'n luisterspel aanpakt. Die ervaringen delen, dat zou ik meer willen. Ik vind dat er nog te weinig contact is tussen de amateurtheaters. We hebben allemaal vragen over hoe we het in de toekomst moeten aanpakken. Veel gezelschappen hebben kleine zalen, hoe houden we dit leefbaar?

En de luisterspelen? Het was een tof experiment, intenser dan een gewone theatervoorstelling. Acteurs werden creatief op een manier die ik nog nooit gezien had. Maar het kan theater niet vervangen. Tijdens een toneelstuk dans je mee op het ritme van je publiek, je gaat mee in die reacties. Maar in periodes dat we niet spelen zijn luisterspelen een manier om toch verbonden te blijven met elkaar en ons publiek."

Shari Van Goethem

Dichter van Wacht

"POËZIE ALS BRUG TUSSEN TWEE MENSEN"

Niet toevallig prijkt op rouwbrieven een gedicht. Poëzie vangt het onzegbare in woorden. Vijftig Dichters van Wacht – een initiatief van de vzw Verb(l)ind – brachten tijdens de paasvakantie houvast en troost. Ze wachtten bij de telefoon op de oproep van mensen die hun dag in schoonheid wilden afsluiten en lazen een gedicht voor. Via een keuzemenu belandden bellers ook bij Shari Van Goethem, die haar eerste stappen zette bij Creatief Schrijven en onder tussen al haar tweede bundel uit heeft.

"Dichters schrijven voor dichters, zeggen ze altijd. Plots bleek dat toch niet het geval te zijn. De telefoon van Dichters van Wacht stond niet stil. Zodra je het ene gesprek beëindigd had, volgde het andere al. Ik kreeg naar mijn gevoel een afspiegeling van de maatschappij aan de lijn. Ik heb iemand uit de gevangenis gesproken, iemand uit een zorginstelling, een weduwnaar, iemand na een relatiebreuk.

Die gesprekken waren door-drongen van hoe corona het leven van mensen op zijn kop

“HET GAAT NIET ALLEEN OM DIE CREATIVITEIT OP ZICH, MAAR OM DE ONTMOETINGEN DIE DAARUIT VOORTVLOEIEN. DAAR SCHUILT DE MEERWAARDE IN”

SHARI VAN GOETHEM, DICHTER VAN WACHT

had gezet. Ik werd bijvoorbeeld gebeld door een psychotherapeute die haar geest nu op een andere manier leerde kennen. Die persoon uit de gevangenis belde omdat zijn vrijlating tijdens de lockdown was uitgesteld. Het waren telkens unieke verhalen, die je ook uit je eigen ‘bubbel’ losrukten.

Want ik worstelde daar wel wat mee. Ik zat thuis, ik werkte

en ik zorgde voor mijn gezin. Zorgen voor je gezin is prachtig maar je wil je toch ook een beetje aantrekken van wat er rondom je gebeurt. Ik wilde van meer betekenis zijn, maar ik wist niet goed hoe. En toen kwamen die Dichters van Wacht op mijn pad.

Die eerste oproepen, dat was een beetje griezelig. Ik kreeg iemand aan de lijn van wie ik niet wist welke verwachtingen

gen die had. Aan het begin van het gesprek tastte ik af of diegene met wie ik sprak iets over zichzelf wilde vertellen, zodat ik mijn gedicht op de beller kon afstemmen. En dan ontstond er een gesprek. Tussen twee vreemden. Poëzie was de brug tussen twee mensen.

Er werd veel dankbaarheid uitgesproken. Je voelde ook dat het toch mogelijk is, verbinding maken met iemand op afstand. Voelen dat poëzie ook iets doet met andere mensen, dat is heel mooi om te ervaren. Ik zat dan aan mijn bureautje in mijn veranda, in het donker met mijn gsm. Een van de bellers vroeg hoe ze zich mij moest voorstellen. In een callcenter met andere dichters? ‘Nee, ik zit hier alleen aan mijn bureautje, ik luister naar u, ik draag een gedicht voor en ik drink een theetje.’ ‘Ah, ik ben ook een theetje aan het drinken,’ zei ze, ‘dus zijn wij op dit moment samen een theetje aan het drinken.’ Het banale theedrinken werd zo iets magisch en verdiepte het contact.

We moeten ook na corona blijven zoeken naar manieren om onze poëzie bij een breder publiek te krijgen. Het gaat niet alleen om die creativiteit op zich, maar om de ontmoetingen die daaruit voortvloeien, dat gedeelde. Daar schuilt de meerwaarde in.”

Wouter Van Springel

Directeur van BREEDBEELD

“VERBONDENHEID ZOEKEN VANUIT GEDEELDE INTERESSE”

BREEDBEELD, dat iedereen ondersteunt die in zijn vrije tijd met fotografie, film en mediakunst bezig is, ging snel online met een aantal activiteiten. Voor fotografie waren er ‘Fotografie = kinderspel’, met filmpjes die kinderen uitdaagden om aan de slag te gaan; ‘Inside’, een fotowedstrijd die mensen vroeg om in hun kot de perfecte foto te maken; en online masterclasses over beeldselectie en beeldsequentie met een bijbehorend online feedbackmoment. Verder kwam het kortfilmfestival online en had je de filmwedstrijd Kammerspiel – filmen in uw kot – en voor kinderen ‘Start to stopmotion’.

“Met onze reguliere werking spreken we een brede doelgroep aan, van kinderen tot ouderen, mensen met een handicap, beginnende fotografen en cineasten over gevorderden tot bijna-professionelen. We moesten dus keuzes maken voor de initiatieven die we online hebben ontwikkeld.

Fotografie is over het algemeen iets toegankelijker dan film, maar elk initiatief had zijn

deelnemers. We kregen ook vragen van andere culturele organisaties, culturele centra die onze initiatieven wilden delen via hun kanalen, leerkrachten die ‘Fotografie = kinderspel’ gebruikten in hun onlinelessen. We vulden een nood in.

Ook bij eerder individuele disciplines als film en fotografie bleek dat mensen tijdens corona bleven zoeken naar verbondenheid, vanuit die gedeelde interesse. Dat zagen we ook gebeuren bij foto- en filmclubs, waar leden online bleven samenkomen. Onze initiatieven leverden uiteenlopende resultaten op, maar corona kwam vaak terug als thema, ook al was dat niet *per se* de opdracht. De eenzaamheid, de beperkingen, naar buiten willen en niet mogen, mensen zijn daar creatief mee aan de slag gegaan.

De *lockdown* was niet aange naam. Als iets niet mag, wil je dat des te meer doen. Maar er zijn waardevolle creatieve initiatieven uit voortgekomen. Enkele willen we zeker voortzetten, zoals de online feedbackmomenten waarmee we ook mensen kunnen bereiken die zich niet gemakkelijk kunnen verplaatsen. Door de positieve reactie van leerkrachten op ‘Fotografie = kinderspel’, gaan we bekijken of we met Canon Cultuurcel lespakketten over film en fotografie kunnen uitwerken.

Deze zomer loopt in Bosland, waar je tussen de bomen kan fietsen, een openluchtexpo met de resultaten van onze nieuwe fotowedstrijd *Outside*, de tegenhanger van *Inside*, waarbij we mensen aanmoedigen om met hun camera terug de wijde wereld in te trekken. We zijn nieuwsgierig naar het contrast tussen de twee.

Deze expo kunnen we gelukkig in openlucht organiseren. Het wordt een rode draad voor alle culturele werkingen in 2020 en 2021: ons zoveel mogelijk aanpassen aan de regels, en tegelijkertijd proberen onze werking zo goed mogelijk voort te zetten. En toch rekening houden met de mogelijkheid dat er een tweede *lockdown* volgt. Maar laat ons vooral hopen dat het niet zover komt!” ■

